

Sivistyslautakunnan kokous 1.2.2023/ 48/12.00.01/2023

Asia: Myllykylän koulun lakkauttamispäätöksen täytäntöönpano

Jakelu:

Sivistyslautakunnan jäsenet

Sivistyslautakunnan kokoukseen osallistuvat nuorisovaltuutetut

Kunnanhallituksen jäsenet

Kunnanjohtaja

Sivistystoimenjohtaja

Kirjaamo

Arvoisat päättäjät ja viranhaltijat

Kunnanvaltuusto on päättänyt (liite1), että koulujen toiminnan jatkumisen oppilasraja on 30 oppilasta/koulu. Mikäli oppilasmäärä jää kahtena peräkkäisenä vuonna tämän alle, eikä oppilasennuste pysy kolmen seuraavan ennustevuoden aikana vuosittain 30 oppilaan rajan yläpuolella, koulu lakkautetaan. Oppilasrajan toteutuminen tarkastetaan vuosittain maaliskuussa, kun tiedetään tulevan lukuvuoden oppilasmäärä koulussa. Tarkastelu on astunut voimaan maaliskuussa 2021. Valtuusto on myös päättänyt, että Myllykylän koulu lakkautetaan vasta koulukeskuksen kunnostustöiden valmistuttua. Tämän jälkeen on kuitenkin päädytty siihen, että kunnostustöitä koulukeskuksella ei aloiteta, vaan kustannustehokkaampaa on rakentaa uusi koulu. Uuden koulun rakentamisen jälkeen on vielä päätetty, että rakennetaan pienempi koulu, kuin mitä alkuperäisesti oli tarkoitus.

Asian valmistelun puutteellisuus ja virheellisyys

Nyt Tammelan kunnassa ollaan valmistelemassa kuitenkin päätöstä Myllykylän koulun sulkemiseen liittyen. 24.1.2023 sivistystoimenjohtajan järjestämässä keskustelutilaisuudessa jäi kuitenkin epäselväksi mitä päätöstä ollaan valmistelemassa. Järjestetyssä keskustelutilaisuudessa on jo kyseenalaistettu miksi asiaa on lähdetty valmistelemaan. Sivistystoimenjohtaja on kertonut, että aloite on tullut poliittisilta päättäjiltä. Käsityksemme mukaan esimerkiksi valtuuston jäsenillä ei kuitenkaan ole tietoa asian valmistelusta. Sivistystoimenjohtaja on kertonut Forssan lehden haastattelussa, että syy valmisteluun ei ole taloudellinen, mutta keskustelutilaisuudessa on vedonnut nimenomaan taloudellisiin syihin ja siihen, että Myllykylän koulun opettajat saataisiin siirrettyä keskustaan. Myllykylän opettajilta ei ole kuitenkaan tiedusteltu olisivatko he edes

siirtymässä keskustaan. Taloudellisesta näkökulmasta omituista on myös se, että talousarviossa Myllykylän koululle on varattu 105 000€, mutta sivistyslautakunnan esityslistalla (1.2.2023) säästöt ovatkin jo 150 000€. Onko tässä arviossa huomioitu esimerkiksi miten kuljetuskustannukset lisääntyvät? Myllykylän koulu on kuitenkin sen verran kaukana, että osa nyt kävelevistä oppilaista tarvitsee jatkossa koulukyydin koululle. Lasten siirtyessä keskustaan on suunnitelmassa tehdä yhdysluokkia, joten onko huomioitu, että tämä vaatii opettajilta enemmän sekä toisaalta lisää avustajien tarvetta? Onko tässä huomioitu se, että kunnalle jää kuitenkin huolehdittavakseen kiinteistökulut ja kiinteistöhoito?

Sivistystoimenjohtajan mukaan kyse ei ole päätöksestä vaan päätös koulun lakkauttamisesta on jo tehty. Kyse on sivistystoimenjohtajan mukaan täytäntöönpanosta, kun koulun vaihe 1 valmistuu. Valmistumassa on siis liikuntahalli, ei koulu. Kunnanvaltuuston päätös (2018) on ehdollinen, ja se voidaan panna täytäntöön kun koulu valmistuu. Päätöksessä ei siis lue, että kun vaihe 1 tai liikuntahalli valmistuu. Mikäli tässä tilanteessa ollaan tekemässä päätöstä täytäntöönpanosta, joka ei olisi valituskelppoinen, on se demokratian halventamista. Täytäntöönpanosta päätöksen tekisi viranhaltija tai kunnanhallitus. Tämä ei olisi hyvän hallintotavan mukaista ottaen huomioon, että Myllykylän koulun sulkemista koskeva päätös on ensinnäkin ehdollinen, toiseksi valtuusto on vaihtunut em. päätöksen jälkeen ja kolmanneksi täytäntöönpanoa koskeva päätös ei olisi muutoksenhakukelpoinen.

Sivistystoimenjohtajalta kysytty keskustelutilaisuudessa miten valmistelu tästä eteenpäin etenee ja tiedusteltu miten voimme lähettää kannanottoja ja mihin asti. Tähän olemme saaneet epämääräisen vastauksen maaliskuun kunnanvaltuuston kokouksesta. Kuitenkin seuraavana päivänä asia on ollut sivistyslautakunnan esityslistalla, mutta tätä ei ilmeisesti muistettu tai haluttu kertoa.

Paikalla olijat ovat kyselleet 24.1.2023 järjestetyssä keskustelutilaisuudessa, mikä tilaisuus on kyseessä. On tiedusteltu onko kyseessä sivistyslautakunnan edellyttämä osallisille varattu kuulemistilaisuus. Sivistystoimenjohtajan mukaan kyseessä oli kunnan ”hyvää hyvyttään” järjestämä tilaisuus, jossa kartoitetaan mielipiteitä. Sivistystoimenjohtajan mukaan hallintolain mukaista kuntalaisille varattavaa vaikuttamismahdollisuutta ei tarvitse varata, koska kyseessä ei ole päätös.

Kysymmekin mitä päätöstä nyt ollaan valmistelemassa ja minkälaisia oikeuksia kuntalaisilla on vaikuttaa päätöksentekoon? Kysymmekin ollaanko lapsiystävällisessä Tammelan kunnassa valmistelussa täytäntöönpanopäätöstä, joka ei olisi muutoksenhakukelpoinen ja koskisi heikommassa asemassa olevia lapsia? Miten poliittinen johto sallii sen, että viranhaltijat käyttävät epäsuorasti valtaa, joka ei heille kuulu?

Menettelyvirhe kuulemisessa

Näkemyksemme mukaan kunnanvaltuuston päätökseen (2018) vedoten ei voida tehdä minkäänlaista täytäntöönpanopäätöstä vaan kyseessä olisi vanhan päätöksen kumoaminen ja uuden päätöksen tekeminen koulun lakkauttamisesta. Tätä näkemystä tukee myös sivistyslautakunnan näkemys kokouksessaan, että asiasta päättäisi kunnanvaltuusto. Näkemyksemme mukaan asian valmistelussa on tällöin tapahtunut menettelyvirhe. Asiasta tiedottaminen on ollut ala-arvoista ja edes meille huoltajille ei ole kerrottu miten ja mistä saisimme asiasta lisätietoja emmekä ole keskustelutilaisuudessa saaneet selkeitä vastauksia miten asian suhteen edetään, miten voimme asian käsittelyyn vaikuttaa tai mistä voimme tiedustella lisätietoja tai edes mitä päätöstä nyt ollaan valmistelemassa ja mitkä ovat oikeutemme. Keskustelutilaisuus päätettiin myös ennen, kuin kaikki näkökulmat ja mielipiteet oli ehditty kertoa.

Sivistyslautakunta on edellyttänyt, että Myllykylän koulun toiminnan yhdistäminen Koulukeskukseen 1.8.2023 alkaen valmistellaan kunnanvaltuuston päätettäväksi **varaten osallisille kuulemistilaisuus** ennen päätöksentekoa.

Hallintolain 41 § säädetään vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta seuraavalla tavalla: *”Jos asian ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus muiden kuin asianosaisten elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin, viranomaisten tulee varata näille henkilöille mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä lausua mielipiteensä asiasta. Asian vireilläolosta ja vaikuttamismahdollisuuksien käyttämisestä on ilmoitettava asian merkityksen ja laajuuden kannalta sopivalla tavalla. ”*

16.1.2023 klo 15:26 hallintosihteeri Sari Lukkala on lähettänyt sivistystoimenjohtaja Pekka Lintosen puolesta seuraavan wilma viestin:” Infotilaisuus Myllykylän koulun lukuvuoden 2023-2024 huoltajille. Hei, kutsumme teidät infotilaisuuteen Tammelan kunnantalolle valtuustosalini tiistaina 24.1. klo 17.00. Arkkitehti Joni Lindberg esittelee uutta koulukeskuksen rakennusta. Tilaisuudessa keskustellaan myös Myllykylän koulun sulkemisen ajankohdasta. ”

Tammelan kunnan järjestämään keskustelutilaisuuteen on kutsuttu ainoastaan Myllykylän oppilaiden huoltajat. Osallisia ovat kuitenkin myös lapset, opettajat, keskustan oppilaiden vanhemmat, kyläläiset ja hallintolain esitöiden perusteella laajasti kuntalaiset. Ilmoittamistapa on myös ollut lainvastainen.

Hallintolain valmistelun esitöissä todetaan muun muassa seuraavaa:

”Vaikuttamismahdollisuuksilla tarkoitettaisiin sitä, että pykälässä tarkoitetuille henkilöille varataan tilaisuus esittää asiasta mielipiteensä sekä mahdollisuus saada tietoja käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä lausua mielipiteensä asiasta. Säännös ei edellyttäisi, että kyseiset henkilöt tosiasiallisesti käyttävät vaikuttamismahdollisuutensa, vaan tarkoituksena olisi ainoastaan ohjata ja tiedottaa näiden käyttämisestä. Lakiin ei ehdoteta otettavaksi säännöksiä mielipiteiden esittämistavasta, vaan mielipiteet voitaisiin esittää kirjallisesti tai suullisesti.

Ehdotettu 2 momentti sääntelisi ilmoittamistapaa. Lähtökohtana olisi, että vaikutusmahdollisuuksien varaamisesta ilmoitettaisiin lakiin sisältyvien tiedoksiantosäännösten mukaisesti. Näin ilmoittamistapa määräytyisi lähtökohdiltaan asian vaikutusalueen piiriin kuuluvien henkilöiden lukumäärän mukaan. Ilmoituksessa olisi selitettävä, mistä asiasta on kysymys ja minkälaiset ratkaisun kohteena olevien asemaan liittyvät vaikutukset saattavat olla. Ratkaisutoimenpiteen kohteena oleva asia olisi siten yksilöitävä keskeisiltä osiltaan. Ilmoituksessa olisi myös mainittava, miten ja minkä ajan kuluessa viranomaiselle voidaan esittää asiaa koskevia tietoja, mielipiteitä ja kysymyksiä. Lisäksi ilmoituksessa tulisi selvittää, miten asian vaikutuspiiriin kuuluvat henkilöt voivat saada asiasta lisätietoja. Ilmoituksesta olisi käytävä ilmi viranomaisen nimi ja tarvittavat yhteystiedot. Vireilläolosta ilmoittamisessa on luonnollisesti otettava huomioon julkisuuslainsäädännön asettamat rajoitukset ilmoituksen sisällölle.”

Kuntaliitto on erikseen ohjeistanut kuntia koulujen sulkemiseen liittyen. Ohjeistuksessa on todettu em. asiat. Asian valmistelussa ei ole kuitenkaan huomioitu lakia ja vaikuttamismahdollisuuksien varaamisessa on jo tapahtunut menettelyvirhe. Mikäli Tammelan kunta päättää sulkea Myllykylän koulun kesällä 2023 tämänkaltaisella valmistelulla, tulemme saattamaan asian hallinto-oikeuden arvioitavaksi.

Onko Tammela luotettava ja sanojensa mittainen?

Erityisen pettyneitä olemme asian valmisteluun sekä verhojen takana puuhailuun ja asian vireille laittamiseen. Tammelassa kuntavaalit ovat olleet ”kouluvaalit” ja niiden kautta kuntalaiset ovat tuoneet selkeästi mielipiteensä esiin. Myllykylän koulun sulkemisesta ei ole paljoa julkisesti puhuttu, koska seuraukset tiedostetaan varmasti hyvin. Pohdimme ainoastaan, että eikö mitään opittu vuosina 2016–2018.

Kun pöly edellisistä väännöistä laskeutui, aloitettiin virkamiesten varjoissa puuhailu. Tammelan kunta lupasi vuonna 2018 työrauhan Myllykylän oppilaille, opettajille ja meille vanhemmille. Tätäkö on työrauha? Varjoissa salaa puuhailua. Kouluverkon suhteen on tehty päätös, jonka avulla työrauha tarjottiin, mutta jälleen olemme tässä. Jälleen Myllykylän koulun oppilaat miettivät mitä tapahtuu, loppuuko koulu. Jokainen voi miettiä, miten tämänkaltaisessa tilanteessa lapsi voi keskittyä opiskeluun ja asioiden sisäistämiseen. Sivistystoimenjohtajan mukaan säästöpakkoa ei ole ja Myllykylän koulun sulkemista ei ”ajeta, kuin käärmettä piippuun”- vaikka se meille vanhemmille hieman toisenlaiselta näyttääkin. On kuulemma haluttu vain poliittinen mielipideviis lupauksista. Lapsille tämä luo kuvan epäluotettavista aikuisista. Aikuisista, jotka ovat sanoneet, puhuneet ja luvanneet, että Myllykylän koulussa opiskellaan rauhassa siihen saakka, kunnes uusi koulu valmistuu.

Asian esille nostamisen yksi tarkoitus on epävarmuuden luominen varsinkin tuleville koululaisille. Koululaisia on helppo houkutella keskustaan, kun kyläkoulun lakkauttamisesta puhutaan. Samalla oppilasmäärä vähenee, jonka seurauksena koulu voidaan sulkea. Tämä ei ole uusi asia, vaan ajojahti on kestänyt jo vuosia. Vanhemmilta on kuulunut kertomuksia, joissa vanhempia on

tietoisesti ohjattu valitsemaan keskustan koulu kyläkoulujen sijaan. Vanhemmille on sanottu esimerkiksi, että kyläkouluille ei saa lasten tarvitsemia tukitoimia tai kyläkouluista on muutoin puhuttu negatiiviseen sävyyn. Olemme pettyneitä ja hieman jopa vihaisia. Ymmärrämme, että joskus asiat muuttuvat, mutta silloin tarvitaan avoimuutta, perusteluja ja läpinäkyvyyttä. Hiljaisuus herättää kysymyksiä, epäilyksiä ja luo ennen kaikkea epäluottamusta.

Lapsen edun arviointi ja mahdollisuus osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon

Miten lastemme mielipidettä tai etua on selvitetty? Yksikään lapsi jonka kanssa olemme keskusteluja käyneet, eivät mielestään ole asiasta ilmaissut mielipidettään. Lastenoikeuksien 3 artiklan mukaan kaikissa hallintoviranomaisten toimissa, jotka koskevat lapsia on ENSISIJAISESTI huomioitava lapsen etu. Teille arvoisat viranhaltijat ja päätöksentekijät lapsen edun arviointi on velvollisuus, jota mikään muu seikka ei voi tärkeysjärjestyksessään ohittaa. Tämänkaltaisia dokumentteja, joissa arvioitaisiin lasten etua tätä päätöstä koskien, ei ole ainakaan julkisesti esitetty päätöksen valmisteluun liittyen. Lapsella on itsellään myös oikeus osallistua itseään koskevaan päätöksen tekoon ikä- ja kehitystaso huomioiden. Lasten edun arviointi, päätösten vaikutusten arviointi tai lapsiystävällisesti toimiminen eivät ole myöskään mekaanista paperityötä. Aikuiset käyttävät jatkuvasti omaa asemaansa väärin ja tekevät päätöksiä vastoin lasten etua.

Kouluverkkoselvitys on suuresti ohjannut kunnanvaltuuston tekemää päätöstä vuonna 2018. Tuolloin on haettu nimenomaan pitkäntähtäimen ratkaisuja. Päätöksen tavoitteena on ollut nimenomaan luoda työrauha lapsille, vanhemmille ja opettajille. Kouluverkkoselvityksessä todetaan: *”Nykytilassa kyläkoulut parantavat kyläien palvelutasoa erityisesti lapsiperheiden näkökulmasta. Lyhyet etäisyydet kouluun ja lyhyet koulumatkat ovat vetovoimatekijä lapsiperheiden kohdalla. Pienet ryhmäkoot voidaan pitää sekä myönteisenä että kielteisenä asukkaiden näkökulmasta. Pienet luokkakoot ja yleisesti koulun pieni oppilasmäärä voivat kuitenkin myös olla kielteistä lapsivaikutusten kannalta, jos koulu on jatkuvan lakkautusuhan alla. Kun perusopetuksen piiriin kuuluvien lasten määrä on laskeva koko kunnan alueella, pitkän tähtäimen suunnittelu on tärkeässä asemassa, jolloin kouluverkkoon ei jatkuvasti kohdistu muutospainetta ja epämääräisyyttä”*. (FCG, Tammelan kouluverkkoselvitys, 2016 [MAASEUTU- JA LAPSIVAIKUTUSTEN ARVIOINTI \(tammela.fi\)](#))

THL(2010) on todennut saman asian: *”Lapsiin kohdistuvien vaikutusten näkökulmasta perusopetuksen kohdalla on tärkeää, että lapsen koulupolun alku on hyvä, koulumatkat kohtuulliset ja että koulun ja kodin yhteistyö toimii. Tärkeässä asemassa on myös koulun jatkuvuus ja kouluverkon pysyvyys. Lapselle tärkeää on hyvinvoiva kouluyhteisö, joka toimii hyvänä kasvuympäristönä. Muutosprosessien yhteydessä tulisi huomioida erityisesti pitkän tähtäimen suunnittelua.”* Voidaankin siis todeta, että jo asian esille nostaminen vastoin aiempaa päätöstä on lastemme edun vastaista.

Lasten osattomuutta niin uuden koulun valmistelussa, suunnittelussa kuin Myllykylän koulun lakkauttamisessa kuvaa hyvin keskustelu 24.1.2023 tilaisuudessa. Opettaja välitti lasten kysymyksen uuteen kouluun liittyen ”Onko uudessakin koulussa pulkkamäki?” Vastaus tähän oli epämääräinen ei. Sivistystoimenjohtajalta on tiedusteltu ko. tilaisuudessa miten lasten mielipide on huomioitu ja hän kertoi, että se huomioidaan osana valmistelua jossakin vaiheessa, jollakin tavalla. Pyydämmekin huomioimaan, että ennen tätä sivistyslautakunnan kokousta, lasten mielipidettä ei ole selvitetty tai tosiasillisesti arvioitu lastemme etua.

Valmistelu tai päätöksenteko ei noudata kunnan strategiaa

Tammelan kuntastrategian lähtökohdat on asiakaslähtöisyys, vastuullisuus, yhdessä onnistuminen ja tahto uudistua. Strategiassa todetaan, että Tammela toimii kestäväällä tavalla, läpinäkyvästi ja oikeudenmukaisesti. Onko nyt tämän asian valmistelun ja käsittelyn osalta toimittu näin? Strategiassa todetaan myös, että asiakkaan näkökulmasta katsottuna asiat tulee aina tehdä edelliskertaa paremmin. Onko asian valmistelu ja päätöksenteko edennyt edelliskertaa paremmin? Strategiassa todetaan, että Tammelan työntekijät ja päättäjät perehtyvät asioihin tunnollisesti. Kysymmekin johdetaanko Tammelaa ideologisesti ja autoritäärisesti? Olisiko Tammelan kunnan aika siirtyä tiedolla johtamiseen ja arvioida päätöksiä laaja-alaisemmin tutkimustiedonkin valossa? Strategiassa todetaan, että Tammelan parhaat voimavarat ovat asukkaat, yritykset ja yhteisöt. Asukkaiden osallistumista palveluiden kehittämiseen ja yhteistyö takaavat tulokselliset ja asukkaiden tarpeisiin vastaavat palvelut. Miten asian valmistelussa on huomioitu Tammelan asukkaat ja yhteisöt?

Tammelan tavoite vetovoiman lisäämiseksi on hyödyntää varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa ”luonto lisää liikettä” hanketta ja materiaalia. Tammela haluaa panostaa lasten luonnossa liikkumiseen, mutta Myllykylän koulun sulkeminen ei ole linjassa tämän kanssa. Kyläkoulut ovat luonnonympäristön ympäröimiä, jolloin lapsille on paljon virikkeitä ja lapsen luontosuhde rakentuu usein vahvemmaksi. Luontoympäristö kehittää lapsen motorisia taitoja, keskittymiskykyä, tietoisuutta, havaintotaitoja sekä syy- seuraussuhteiden ymmärtämistä. Voisiko Myllykylän koulua tulevaisuudessa markkinoida tämän kaltaisena kouluna? Olisiko aika puhua Myllykylän koulusta positiiviseen sävyyn ja kertoa vanhemmille rehellisesti, että lapsi voi opiskella kyläkoulussakin?

Tammelassa on päätetty muun muassa maksuttomasta varhaiskasvatuksesta elokuusta 2023 alkaen. Tammela on UNICEFIN lapsiystävällinen kunta ja toteuttaa lapsivaikutusten arviointia. Edellä mainittujen asioiden taustalla on varmasti tavoite houkutella lapsiperheitä muuttamaan Tammelaan. Miten mahdollinen positiivinen muuttoliike on huomioitu osana valmistelua? Tiedossa on, että uusi rakentamaton koulu tulee olemaan aluksi, ei pelkästään ahdas, vaan liian pieni kaikille lapsille. Mitä jos lapsia muuttaakin lisää Tammelaan? Sivistystoimenjohtaja kertoi 24.1.2023 keskustelutilaisuudessa, että tämä ei ole todennäköistä, koska se vaatisi kaavoittamista

ja ilmaisella varhaiskasvatuksella tavoitellaan lähinnä tammelalaisten kotona olevien lapsien saamista varhaiskasvatuksen piiriin.

Ei vain koulu asia, vaan koko kylän asia

Tammelan kunta markkinoi itseään elinvoimaisten kylien kuntana. Kunta on tehnyt yhteistyötä Tammelan Kylät ry:n kanssa ja laatinut esimerkiksi kylien kehittämisohjelmia.

24.1.2023 keskustelutilaisuudessa esiin nousikin, että Myllykylän koulun sulkeminen ei ole ainoastaan vanhempien asia, vaan koko kylän asia. Sivistystoimenjohtaja vastasi tähän sanomalla **”ei ole meidän tehtävä pitää kyliä pystyssä, vaan järjestää opetusta”**. Hän jatkoi kertomalla, että ”Myllykylä sitä paitsi on jo osa keskustaa”. Sivistystoimenjohtaja kertoi, että he arvioivat tässä nimenomaan lasten etua. Lasten etua ei voi kuitenkaan arvioida ilman ymmärrystä siitä, mitä kylät ja kyläyhteisöt merkitsevät lastemme elämässä ja arjessa. Kylillä on oma roolinsa kulttuurihistoriassa, joka on myös merkittävä osa Tammelaa ja sen brändiä. Tämänkaltainen ajattelutapa on todella ikävä ja turmiollinen, koska ajattelumme ohjaa väistämättä toimintatapaamme.

Tämä ei olekaan pelkästään kouluasia, vaan vaikuttaa suoraan kylän elinvoimaan. Monesti on todettu, että koulun lakkautuksen jälkeen kylä on näivettynyt. Myllykylän koulun pihalla on esimerkiksi luisteltu, laskettu pulkkaa, käyty pelaamassa jalkapalloa ja leikitty kiipeilytelineillä. Onpahan siellä viikonloppuisinkin jatkettu majojen rakennusta. Koulu on kylälle ja lapsillemme paljon muutakin, kuin koulu- se on harrastus ja vapaa-ajan vietto paikka sekä kohtamispaikka.

Minkälaista päätöksentekoa tai politiikkaa on näivettää kyliä? Sivistystoimenjohtajan sanoma lause kuvastikin hyvin Tammelan kunnan asennetta ja toimintatapaa kyliä kohtaan. Tammela kuitenkin markkinoi itseään ulos elinvoimaisten kylien kuntana – samaan aikaan kun ajaa kyliä tietoisesti alas. Olisiko Tammelankin aika katsoa tulevaisuuteen ja ymmärtää kylien ja kyläkoulujen vetovoima, ja markkinoida tätä tehokkaammin. Kyläkouluihin olisi tulijoita ja se määrittää yhä useamman lapsiperheen muuttopäätöstä. Ylivieskakin on tämän todennut. Entistä useampi vanhempi ja lapsi etsii rauhallista ympäristöä sekä pientä koulua. Mistä tämänkaltaisen koulun voi tulevaisuudessa löytää? Ilmeisesti ei ainakaan Tammelasta. Kyläkoulujen hyödyistä kylille ja kunnille on paljon tutkimusta ja toisaalta myös siitä minkälaisia vaikutuksia vaikkapa muuttoliikkeelle ja vetovoimalle on kylien ja kyläkoulujen alasajossa. Kouluja lakkauttaessa tulisi ottaa huomioon ainutlaatuinen maaseutukouluverkoston erityispiirteet ja tulevaisuusnäkökymät.

Jo vuonna 2016 kouluverkko selvityksen aikaan on vaadittu lapsen edun huomioimista, yhteisöllisyyden vaalimista ja hyvinvointikustannusten arviointia. Tuolloin ennen koronaa Forssan lehden mielipiteissä kirjoitettiin: ”Päätös kyläkoulujen sulkemisesta heikentää kyläyhteisöjä ja näivettää kylät sekä edesauttaa entisestään yksilökeskeisyyttä. Postmodernissa maailmassa yhteistyö on trendi sekä haaste. Kyläyhteisöissä on vielä yhteen hiileen puhaltamista, toisten huomioimista ja auttamista. Tätä aitoa yhteisöllisyyttä meidän tulisi vaalia ja kaikin keinoin lisätä.

Selvitäksemme tiukasta taloudellisesta tilanteesta ja maailman kriiseistä tarvitsemme yhteisöllisyyttä enemmän kuin koskaan. Tarvitsemme toinen toisiamme, ja juuri sitä kyläyhteisöt voivat meille opettaa. Kylien autioituessa ja yhteisöllisyyden vähentyessä Tammelan kunta menettää arvokasta sosiaalista pääomaa.” Tuolloin ei vielä tiedetty koronakriiseistä, Euroopassa käytävästä sodasta tai elinkustannusten rajusta noususta.

Myllykylän koulun sulkeminen on ideologista, eikä perustu tiedolla johtamiseen

Tammela kertoo olevansa lapsiystävällinen kunta. Lapsiystävällisessä kunnassa kuuluu lapsen ääni, kuuluuko nyt? Lapsiystävällinen kunta- malli auttaa UNICEFIN mukaan kuntia tekemään lasten hyvinvoinnin kannalta oikeita ratkaisuja lasten arjen palveluissa ja kunnan hallinnossa. Kysymmekin miten Myllykylän koulun sulkemisen hyvinvointivaikutuksia Myllykylän ja keskustan oppilaisiin on pohdittu, arvioitu tai selvitetty?

Myllykylän joulujuhla oli tänä vuonna erityisen koskettava. Lasten esitykset olivat hienoja ja saimmepa nähdä erityisen koskettavan esityksen, jossa lapset lauloivat ”Onni on olla juuri nyt tässä”. Joulujuhlassa näkyi yhdessä tekeminen, toisten huomioiminen kannustaminen ja koulun hyvä henki. Koululaiset tuntevat toinen toisensa, joka luo tutkimustenkin mukaan turvallisuudentunnetta lapselle. Jokaisella lapsella vaikuttikin olevan turvallista esiintyä ja kaverilta sai tarvittaessa tukea.

Turvallisuus ja sen tunne on juuri tänään yksi keskeisin asia mitä lapsemme tarvitsevat. Onko Tammelan kunta luomassa turvallisuutta sen lapsille vai turvattomuutta?

Oppilaiden keskittäminen suuriin kouluihin, jossa on laajasti eri ikäryhmistä oppilaita aiheuttaa monenlaista ongelmaa. Lapsen näkökulmasta se voi merkitä mallioppimista erilaisista sosiaalisista ongelmista, mielenterveysongelmien lisääntymistä, kiusaamisen lisääntymistä, ennen kaikkea Myllykylän oppilaille se merkitsee turvallisuuden ja jatkuvuuden tunteen horjumista, kaikesta tutusta ja luvatussa luopumista.

Näkökulmia siihen minkälaisia seurauksia lasten hyvinvointiin muutoksilla sekä kouluilla, joissa on laajasti eri ikäryhmiä voi hakea vaikkapa koulukuraattoreilta, lasten- ja nuorisopsykiatrian työntekijöiltä, nuorisotyöstä, ankkuritoiminnasta, perhesosiaalityöstä tai lastensuojelusta. Kuten laulussakin sanotaan ”pienessä piirissä ei jutut leviä”. Laajasti eri ikäryhmiin kuuluvien lasten yhteen paikkaan laittamisessa on suuria ongelmia, joka tulee näkymään kunnan sekä yhteiskunnan kukkarossa viiveellä. Se aiheuttaa lasten lapsuusajan vähentymistä ja paineistusta vanhenemiseen. Se vaikuttaa terveyteen sekä hyvinvointiin. Olemme yhteiskunnallisessa tilanteessa, jossa lapsemme ja nuoremme voivat todella huonosti. Lapset kokevat, että heille asetetut vaatimukset ovat liian kovia. Samaan aikaan me aikuiset teemme kuitenkin toistuvasti päätöksiä, joilla huononnamme lasten hyvinvointia. Olisi muistettava, että tällä kunnalla tai maalla ei ole mitään ilman lapsia ja nuoria. Haluaisimmekin kysyä miten esimerkiksi lasten hyvinvoinnin näkökulmasta perustellaan sitä, että uudessa koulussa kaikille lapsille on yhteinen välitunti? Ala-aste ikäiset

ja ylä-asteikäiset siis halutaan tuoda entistä lähemmäksi toisiaan aikuisten tekemien rakenteellisten ratkaisujen avulla. Miten lasten mielipiteet ja toiveet tai tutkimustieto viihtyisästä ja innostavasta välituntipihasta on huomioitu koulun suunnittelussa?

Onko asiasta päättävillä tiedossa mitä esimerkiksi Letkun koulun sulkeminen on tullut maksamaan Tammelan kunnalle kun oppilaita siirtyi Somerolle opiskelemaan? Miten paljon kuljetuskustannukset ovat lisänneet kunnan menoja tai vaikutukset lasten hyvinvointiin? Miten koulun lakkauttaminen on näkynyt kylän elinvoimaisuudessa, sinne muuttamisessa tai rakennuttamisessa? Yhdessäkin suomalaisessa tutkimuksessa ei ole kyetty osoittamaan, että koulujen lakkauttamisella olisi saatu säästöjä aikaiseksi. Päinvastoin tutkimuksissa on todettu tämän lisäävän kuluja ja siitä seuraavan koulumatkojen pidentymistä, arjen hyvinvoinnin heikkenemistä, väsyneitä oppilaita, keskittymisvaikeutta oppitunneilla sekä oppimistulosten heikkenemistä. Hisashi ja Peltonen ovat kyläkouluja koskevassa tutkimuksessaan todenneet samat vaikutukset ja korostavat, että pieni ja tuttu ympäristö, jossa kaikki tuntevat toisensa on lapsille paras kasvupaikka. Pieni ympäristö, jota kyläkoulut siis ovat, osaltaan hoitaa lasta ja ehkäisee ongelmia varsinkin erityisoppilailla.

Keskustelutilaisuudessa 24.1.2023 sivistystoimenjohtaja on ollut haluton arvioimaan näitä kustannuksia, vaan on tyytynyt arvioimaan ainoastaan opettajien palkkojen kustannuksia. Tehdäänkö Tammelan kunnassa päätöksiä lyhytnäköisesti ja ilman kokonaisharkintaa tai arvioimatta laaja-alaisesti taloudellisia vaikutuksia?

Naapurikunnassa rakennettiin uusi iso koulu, mutta tästäkään ei ole opittu mitään. Toivomme, että päättäjät keskustelevat niistä ongelmista joita Akvarellin tilojen riittävyteen tai keskitettyihin kouluihin liittyen on ollut, kuten miten se on vaikuttanut lasten hyvinvointiin. Tammelassa ollaan siirtämässä lapsia jo ennen, kuin uusi koulu on edes rakenteilla. Tilat tulevat olemaan pienet ja halutaan pelata opporikasta tai rutiköyhää ennemmin, kuin varmistaa, että tilat riittäisivät. Mitähän Forssassa olisi käynyt, jos Talsoilan koulu olisi lopetettu, kun nykyisetkään oppilaat eivät mahdu Akvarelliin?

Keskustelutilaisuudessa 24.1. kuulimme, että uuden koulun luokkatilat on suunniteltu 22–24 oppilaalle arkkitehdin mukaan. Jokaiselle ikäluokalle, on varattu yksi luokkatila. Kun näitä edellä mainittuja asioita vertaa rehtori Häkkisen esittämiin luokkakokoihin voi havaita, että kaikki oppilaat eivät millään tule mahtumaan uuteen kouluun. Uuteen kouluun on suunniteltu esiopetukselle tiloja, joita voitaisiin sivistystoimenjohtajan mukaan aluksi hyödyntää perusopetukseen. Uuden koulun rakentamisen on kuitenkin luvattu tuovan helpotusta jo olemassa olevaan esiopetuksen tilojen ahtauteen, mutta näin ei tule käymään.

Tällä hetkellä koulukeskuksella ala-aste tulee jo ylä-asteen tiloihin. Koulukeskuksen nykyiset tilat eivät myöskään mahdollista OPS2016 toiminnallisia vaatimuksia (Tammelan kunnan laatima hankesuunnitelma 28.6.2019). Suunnitelmissa on ollut uuden koulun rakentamisen edetessä poistaa osa nykyisestä koulukeskuksesta (itäsiipi) käytöstä. Tämä tarkoittaisi, että kotitalouden luokan lisäksi kolme luokkahuonetta poistuisi käytöstä. Selvää on jo, että puukäsityöluokka tulee

tarvitsemaan siirtotilat joka tapauksessa. Kysymmekin, että miten tilat saadaan riittämään uuden koulun rakentamisen ajan?

Uuden koulun valmistuessa tulee mietittäväksi missä osa oppilaista jatkossa opiskelee. Koulu ei tule olemaan ”vähän ahdas”, vaan väistämättä liian pieni kaikille sinne suunnitelluille oppilaille. Uuteen koulurakennukseen liittyy myös tilojen ongelmallisuutta esimerkiksi ruokailuun ja sen järjestämiseen liittyen. Mikäli uusi koulu olisi valmis lukuvuonna 2025–2026 ja tiloissa olisi tarkoitus olla 5.vuotiaiden esiopetuksesta 9. luokkalaisiin asti olisi koulussa lapsia 416. Ilman esiopetusta koulussa olisi 355 oppilasta. Uusi koulu taitaa olla suunniteltu noin 250 oppilaalle. Uuteen kouluun on suunniteltu ala-asteikäisille kiinteitä luokkatiloja ja ylä-aste ikäisille vaihtuvia, joiden avulla tila ahtautta voitaisiin paikata. Huolimatta vaihtuvista tiloista tai esiopetuksen tilojen hyödyntämisestä aluksi osana perusopetusta on sula mahdollisuus saada kaikki oppilaat mahtumaan uuteen koulurakennukseen. Minne osa lapsista laitetaan uuden koulun valmistuessa?

Ainoastaan yksi asia tuntuu olevan varma lapsiemmekin elämässä ja se on muutos. Muutos koskettaa tässä yhteydessä myös keskustassa opiskelevia lapsia. Järjestämme aikuisten toimesta jatkuvia muutoksia ja horjutamme samalla lasten turvallisuuden ja vakauden tunnetta. Samaan aikaan päivitellään minkä vuoksi lasten oppimistulokset laskevat ja usein syitä haetaan vielä lapsista. Muutokset vaikuttavat kuitenkin yksilöllisesti lapsiin. Joillekin muutostilanteet ovat hyvin hankalia ja he voivat oireilla vakavasti. Lapsen suojaavia tekijöitä muutostilanteissa on arjen rutiinien pysyvyys, vakaus sekä turvallisuudentunne. Muutostilanteissa lapsen elämäntilanne ja perheolosuhteet korostuvat joko suojaavana tai riskeeraavana tekijänä. Lasten hyvinvoinnin arvo näyttää olevan päivästä riippuen 105 000€ -150 000€ vuodessa, jonka säästämiseen ei ole kuulemma edes taloudellista painetta. Tuo summa on pienempi kuin, jos yksikin, siis yksikin lapsi vaurioituu tästä muutoksesta siten, että joutuu lastensuojelun piiriin ja tulee sijoitetuksi.

Sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyivät vuodenvaihteessa hyvinvointialueiden vastuulle, joten nämä kulut eivät enää samalla tavalla kosketa kuntaa. Hyvinvointialueille siirtymisen myötä kunnille jäi kuitenkin hyvinvoinnin- ja terveydenedistäminen. Kuntien tehtävälisan suurimmat asiat ovatkin varhaiskasvatus ja perusopetus. Myllykylän koulun sulkemista tulisikin pohtia myös hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen näkökulmasta. Lähikoulujen lakkautumisella on vaikutuksia myös lasten liikkumiseen. Lasten heikentyneitä move-mittauksen tuloksia on selitetty muun muassa lasten pidentyneillä koulukyydeillä ja matka-ajoilla; kun koulumatka ja -kyyti on pitkä, niin harrastuksiin lähteminen päivän päätteeksi tekee tiukkaa. (esim. Vasankari)

Kunnan tehtävä onkin panostaa hyvinvoinnin ja terveydenedistämiseen ([Hyvinvoinnin edistäminen | Kuntaliitto.fi](#)). Valtionosuudet määrittyvät jatkossa tämän mukaan ([HYTE-kerroin – kannustin kunnille - THL](#)). Sote-kuluja on hillittävä, vaikka niistä ei suoraan olla enää maksuvastuussa. Tarvitaan pitkántähtäimen strategista johtamista ja valintoja, jotka aidosti tukevat terveyttä ja hyvinvointia. Nämä asiat on huomioitava myös vastuullisessa päätöksenteossa kunnissa. Miten hyte-kertoimet on huomioitu osana päätöksen valmistelua?

Keskustan koulussa on jo vuosia valitettu sisäilmaongelmista, jotka ovat käsityksemme mukaan edelleen korjaamatta. Korjauksia ei aikanaan aloitettu, koska uuden koulun piti valmistua aikaisemmin. Mikä on keskustan koulun sisäilmaongelmien korjaus tilanne tällä hetkellä? 31.5.21 valtuusto on ottanut tiedokseen koulukeskuksen sisäilma- ja kosteustekninen kuntotutkimuksen tulokset ([Tammelan Koulukeskuksen sisäilma- ja kosteustekninen kuntotutkimus | Tammelan kunta](#)), joita tarkoitus käyttää arvioinnissa voiko koulusta säästää jotain vai ei ja tuleeko jotain korjata välittömästi. Kuntotutkimuksen perusteella rakenteissa on havaittu puutteita (mm. PAH yhdisteitä, mikrobivaurioita ja kosteutta) sekä riskirakenteita terveydelle haitallisten vaurioidensyntymiseen. Miten suuriin kouluihin keskittäminen jatkuvan muutoksen luominen tai sisäilmaongelmista kärsivään paikkaan siirtäminen edistää lapsiemme terveyttä tai hyvinvointia?

Tammelan kunnassa siis halutaan siirtää Myllykylän oppilaat turvallisesta ympäristöstä ja luonnonympäristöstä sisäilmaongelmista ja tilan ahtaudesta kärsivään kouluun, joka on pian keskellä rakennustyömaata. Rakennustyömaa aikana välituntihiha olisi jo yhteinen ala-asteelle sekä ylä-asteelle. Tämän jälkeen lapset halutaan siirtää jälleen uuteen kouluun, joka on liian pieni.

Lisätietoja kyläkouluista päätöksenteon tueksi:

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus: Julkaisut 29:2022 ”Maaseutu- ja saaristoalueilla asuvien lasten sivistyksellisten ja sosiaalisten oikeuksien toteutuminen kouluverkon muutoksissa ja muutosten vaikutukset alueiden elinvoimaan”

<https://karvi.fi/publication/maaseutu-ja-saaristoalueilla-asuvien-lasten-sivistyksellisten-ja-sosiaalisten-oikeuksien-toteutuminen-kouluverkon-muutoksissa-ja-muutosten-vaikutukset-alueiden-elinvoimaan/?fbclid=IwAR0HWi5P6wf3k6oiYb8usYlh9dLmH2b3M5SFzNy7IS4xXsKqd7sZedcMsHc>

Suomen Kylät ry:n Kyläkoulujen pelastuspaketti:

<https://suomenkylat.fi/kylakoulujenpelastuspaketti/?fbclid=IwAR2BsBLYGQVV82kS9u4M1J1T5M8og8ZjO61AdOQ8e8J-zHDkAyEFEKns2M>

Allekirjoittaneet:

(osa allekirjoituksista toimitetaan aikataulullisista syistä erillisenä liitteenä 1.2. klo 14:00 mennessä)

Satu ja Ville Viksten

Susanna ja Jarno Lehmusvuori

Marika, Timo, Rasmus ja Kasper Perämäki

Sanna Örn, Janne, Silja, Viljo ja Elias Mäkelä

Anne ja Juha Kujala

Jutta ja Arto Lehtinen

Mari, Juha, Senja, Lemmy ja Selina Honkala

Anni, Jan-Henrik, Aada ja Alice Alitalo

Henna Lehtinen ja Sami Suominen

Marianna Ryyppö, Melvin Jaanisk ja Julia Jaanisk

Mia Junnila

Katriina Patjas

Mari, Marko ja Niklas Sarajärvi

Tarja ja Jere Karlsson

Johanna ja Jani Hynninen, Venla, Ira, Noora ja vauva -23

Jenni ja Jari Eerikäinen

Elda, Vesa ja Emil Hakala

Johanna Sjöblom

Jani Kossi

Maija Mäkelä

Jutta ja Sami Jortikka

Terhi Aalto

Liite 1:

Kunnanvaltuusto 23.04.2018 klo 18:00 - 20:27

23 § TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET VUOSIKSI 2018 - 2020

Päätös: Kunnanvaltuusto päätti,

1. merkitä tehdyn talouden tasapainotusohjelman tietoonsa saatetuksi.
2. palauttaa talousarvioon 2018 talousarviomuutoksena vesihuolto- ja yksityistieavustukset vuodelle 2018
- 3 käynnistää koulukeskuksen peruskorjauksen/uudisrakentamisen suunnittelun ja rakentamisen sekä varaa investointimäärärahat suunnittelua ja rakentamista varten vuosille 2018-2022. Määrärahat ovat suuntaa-antavia ja ne tarkentuvat suunnittelun edetessä ja ne käsitellään talousarviomuutoksena vuodelle 2018.
4. valmistella Norrintien koulu kiinteistön mahdolliseen väistötilakäyttöön koulukeskuksen kunnostustöiden ajalle.
5. että tehdystä ja valituksenalaisesta kouluverkkoratkaisusta huolimatta Letkun ja Kaukjärven koulujen toiminta päättyy kesäkuussa 2019. Letkun koulun oppilaat siirretään Riihivalkaman kouluun ja Kaukjärven koulun oppilaat koulukeskukseen elokuussa 2019.
6. muuttaa päätöstään koulujen toiminnan jatkumisen oppilasrajaksi 30 oppilasta/koulu. Mikäli oppilasmäärä jää kahtena peräkkäisenä vuonna tämän alle, eikä oppilasennuste pysy kolmen seuraavan ennustevuoden aikana vuosittain 30 oppilaan rajan yläpuolella, koulu lakkautetaan. Oppilasrajan toteutuminen tarkastetaan vuosittain maaliskuussa, kun tiedetään tulevan lukuvuoden oppilasmäärä koulussa. Tarkastelu astuu voimaan maaliskuussa 2021.
7. että tehdystä ja valituksenalaisesta kouluverkkopäätöksestä

huolimatta Teuron koulun toiminta jatkuu koulukeskuksen kunnostuksen ajan ja senkin jälkeen niin kauan kuin koulu täyttää päätöksen kohdan 6 oppilasrajan.

8. että tehdystä ja valituksenalaisesta kouluverkkopäätöksestä huolimatta Myllykylän koulu lakkautetaan vasta koulukeskuksen kunnostustöiden valmistuttua.